

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném sezení žádost obžalovaného za navrácení v předešlý stav.

D ů v o d y:

Dle § 364 čís. 1. tr. ř. může se obžalovaný, zmeškav lhůtu k opovědění opravných prostředků proti rozsudku, domáhati navrácení v předešlý stav jen tehdy, když prokáže, že neodvratná překážka bez jeho nebo jeho obhájce zavinění mu znemožnila lhůtu dodržeti. Této podmínky zde není, i když lze připustiti, že citované ustanovení zákona z důvodů slušnosti a spravedlnosti dlužno ve prospěch obžalovaného vztahovati též na tento případ, třeba že nejde o opovědění, nýbrž o provedení opravných prostředků, ježto by jinak obžalovanému vzešla nenahraditelná újma tím, že v opovědi opravných prostředků neuvedl zmatečných a odvolacích důvodů a vůbec bližších okolností a tyto teprve provedením měly být doplněny. Obžalovaný omlouvá se tím, že jeho obhájce pro nával jiné neodkladné práce mohl vyhotoviti provedení opravných prostředků teprve až poslední den lhůty dne 25. ledna 1921 a odevzdati je v 6^{3/4} hod. večer své úřednici, by je ještě téhož večera na poště doporučeně podala, tato však, že je podala až druhý den ráno s tím, že včera bylo již pozdě, a z protokolární výpovědi této úřednice plyne, že ona se nejdříve pokusila u dvou poštovních filiálek spis podati, že však tam bylo již zavřeno, a že, když konečně v 8 hod. večer na hlavní poštu přišla, také tam již zásilky nepřijímali, a na hlavní poštu že ihned nešla proto, poněvadž tam musí vždy půl hodiny čekat, a že myslila, že spis podá ještě ve filiálce. Uváží-li se, že obhájce, když již provedení opravných prostředků na své nebezpečí na poslední den lhůty ponechal, povinen byl, o to se pod vlastní zodpovědností postarati, by provedení to ještě v době, ve které se doporučené zásilky na poště přijímají, tam skutečně také bylo podáno, že však, ačkoliv ručí i za dodržení lhůty i za zavinění svého úřednictva, jednak provedení opravných prostředků své úřednici teprve v poslední chvíli večer odevzdal a jednak ani potom podání na poštu větší pozornosti a potřebné péče nevěnoval a o přesné a včasné vykonání svého příkazu se nestaral, nelze v tomto případě za vylicených a obhájcem zaviněných okolností v tom, že obhájceva úřednice přišla na poštu až v době, když se zásilky již nepřijímaly, spatřovati obhájcem nezaviněnou, neodvratnou překážku včasného provedení opravných prostředků, a proto není zde předpokladu § 364 čís. 1. tr. ř.

Čís. 391.

**Předražování (cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.)
Nakupovač z úředního příkazu.**

(Rozh. ze dne 10. března 1921, Kr II 334/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském soudě v Opavě ze dne 5. října 1920, jímž byl obžalovaný

sproštěn z obžaloby pro přečin dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Uplatňujíc důvod dle čís. 9 a) § 281 tr. ř., označuje zmateční stížnost za nesprávný názor nalézacího soudu, že obžalovaný svou činností při nákupu a dodávce bramborů, se stanoviska zásobovacího užitečnou, porušil pouze disciplinární předpisy pro učitele, že však v jednání jeho nelze spatřovati ani řetězového obchodu, ani pletich. Výtce té nelze však přisvědčiti. Co se týče především otázky, lze-li jednání obžalovaného, povoláním nadučitele, který dle rozsudkových zjištění zmocněn byl zemským hospodářským úřadem v M. k obchodu rannými brambory (jenž byl tehdy od 1. července do 15. září 1919 uvolněn), podřaditi pod pojem řetězového obchodu, dlužno otázku tuto zodpověděti záporně. Obžalovaný nakoupil totiž dle zjištění nalézacího soudu v srpnu a září 1919 u producentů v okolí obce F. 21 vagonů ranných bramborů po 60 až 110 K za metrák a dodal je hospodářskému úřadu, který je přímo přidělil těžarstvům ostravského revíru. Jednoduššího spojení mezi vyrabitelem a spotřebitelem než v tomto případě nelze si představit. Ježto tedy kupoval obžalovaný u producentů a prodával přímo do konsumu, nelze v jeho činnosti shledati řetězového obchodu. Než není tu ani skutkové podstaty přečinu pletich. Ke skutkové povaze tohoto přečinu se vyhledává, by někdo vsunul se mezi výrobce, pokud se týče velkoobchodníka a spotřebitele zboží jakožto neužitečný, zbytečný překupník, po případě, by někdo zasáhl nepovolně do oběhu zboží jiným způsobem, jímž mohlo býti účinkováno na zvýšení ceny. Co se týče tohoto vsunutí se obžalovaného, tu jak správně dovodil nalézací soud, zmocněn byl obžalovaný zemským hospodářským úřadem v M. ku nákupu ranných bramborů v přilehlých krajích Moravy a Slezska a to 20 až 30 vagonů za cenu 130—140 K za q franco stanice M. a obdržel od referenta téhož úřadu dra. F. též nákladní listy, opatřené razítkem tohoto úřadu; brambory ty dodány byly strádajícímu dělnictvu ostravskému. Zmocněnec úřadu, který kupuje něco ku poukazu úřadu a ku všeobecnému prospěchu, nemůže však a nesmí považován býti za nepřipustný článek, neboť předpoklad takový jest a byl by pojmovou nemožností. Sprostředkovací činnost obžalovaného nebyla naprosto zbytečná, naopak byla velice účelnou a užitečnou, ježto bez této činnosti obžalovaného bylo by bývalo řádné zásobování na Ostravsku nemyslitelno. Nelze pustiti se zřetele, že obžalovaný dodal dle zjištění nalézacího soudu brambory hluboko pod směrnými cenami (2 K 40 h). Kdyby se byly dodržely tehdy platné maximální ceny bramborů, mělo by to mimo to, jak potvrdil svědek Dr. F. za následek, že by brambory byly zmizely vůbec z trhu a bylo by důsledkem toho obyvatelstvo, nanejvýš dělnictvo na Ostravsku bez bramborů. K tomu přistupuje ještě to, že nastávaly opětovně poruchy v zásobování a že pro naprosté selhání činnosti vyživovací administrativy, jak vysvítá z výpovědi zmíněného svědka, hrozilo nebezpečí generální stávky v uhelném revíru ostravském. V krajním tomto nebezpečí použila státní správa politická, která je zodpovědná nejen za klid a pořádek v republice, nýbrž již záležitosti musí též na dostatečném a stejnoměrném zásobování obyvatelstva nejdůležitějšími předměty potřeby, nabídky obža-

lovaného pro úkol opatření a dodání ranných bramborů a zmocnila ho ku nákupu bramborů těch, jak svrchu podotčeno. Činnost obžalovaného prospěla tudíž značně veřejnému zájmu, ježto právě obžalovaným dodané zásilky bramborů zažehnaly hrozící stávkou na horké půdě ostravské a odpomohly nejvyšší nouzi. Obžalovaný, který zmocněn byl od úřadu, musel akci, týkající se dodávky 20 až 30 vagonů bramborů, považovati za naprosto bezvadnou, kdyžtž dodával úřadu brambory za cenu téměř o polovici nižší než byla cena bramborů v M. Okolnosti tyto vylučují v jeho osobě jak každý úmysl lichevní, tak také subjektivně vědomí bezprávnosti. Nebyla tedy činnost obžalovaného zbytečnou a neoddálil se jí přechod zboží od výrobce na spotřebitele, jak mylně stížnost dovozuje, nýbrž jde jen o užitečné a účelné vměšování se obžalovaného, který získal kraji ostravskému nezbytně potřebné brambory a tím také prospěl veřejnosti a celku. Stranou lze ponechati otázku, jednal-li obžalovaný se stanoviska živnostenského řádu správně čili nic; s hlediska pletich je okolnost ta nerozhodná, ježto nikde v zákoně není předepsáno, že by jen obchodník plného práva směl z rozkazu, pokud se týče zmocnění státních úřadů určité nákupy prováděti. Také je lhostejno, proč použil hospodářský úřad ku nákupu a dodávce bramborů osoby jiné než odborníka. Úřad ten samozřejmě může obstarávati své nákupy prostřednictvím osob třetích a měl pro to, že použil k účelu tomu obžalovaného, jistě důležité, závažné důvody. Jestliť všeobecně známo, že byla tehdy nechuf proti obchodníkům při animositě mezi obyvatelstvem městským a venkovským a neochotě výrobců oproti obchodníkům; sáhnuto proto k obžalovanému, učiteli, jak se i jinak při většině výkupu obilí dělo, ježto státní správa měla právem za to, že učitelům s ohledem na jejich úzký styk s venkovským lidem a působení mezi ním, podaří se zjednati větší množství potravin. Jsou to sice zjevy abnormální, než abnormální doba, ve které následkem poválečných poměrů z části ještě nyní žijeme, má za následek tyto abnormální zjevy. Činnost obžalovaného nebyla však také, jak nalézací soud právem logickým závěrem zjišťuje, způsobila zvyšovati ceny bramborů. V M. byly tehdy směrné ceny na brambory, jež činily dle sdělení zemského hospodářského úřadu v M. 2 K 40 h za jeden kg. Obžalovaný, který nesměl při nákupu a též při súčtování hospodářským úřadem určenou cenovou výši přeročiti, nepožadoval po hospodářském úřadě nikdy více než limitovanou cenu 140 K za q. Zmateční stížnost není v právu, tvrdí-li, že činnost obžalovaného byla způsobila zvyšovati cenu bramborů o provisi, kterou obžalovaný účtoval pro sebe. Obžalovaný, který dodal vesměs brambory výborné jakosti, nedostal od úřadu žádných diet, žádného platu a musel vzíti veškeré riziko dodávek na sebe. Je přirozeno, že obžalovaný nemohl za tohoto stavu věci prodávati brambory za cenu, za kterou je koupil, ježto nutno uvážiti ještě i to, že brambory podléhají zkáze, že se jich za dopravy mnoho ztratí, že obžalovaný používal nakupovačů, jimž dával provisi a pod. Dle vyličeného není zde zákonitých předpokladů skutkové podstaty pletich dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z. Zjistil-li tedy nalézací soud, že činnost obžalovaného byla hospodářsky prospěšná a osvobodil-li ho za takových okolností z obžaloby pro přečin pletich, nelze uznati výrok tento právně pochybeným.